

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

IOAN BRĂTIANU.

România se pregătea de sărbătoare și în mijlocul pregătirilor cu iuțala fulgerului se răspândește scirea tristă, că marele bărbat de stat, cetățenul cel mai de frate, omul care a jertfit totă viața pentru mărirea și înălțarea țerei românesce, a închis ochii pentru vecie.

Ioan Brătianu s'a stins și țera întrégă a îmbrăcat haină de doliu.

Ochii tuturor românilor sunt ațintiți ași spre Florica, acolo unde zace în tăcere și linisce acela, care în întrégă viața a fost neobosit pentru binele țerei, acela, care din anii junetei până la adânci bătrânețe nu s'a cugetat la nimica mai mult ca la poporul, din care se trăgea și la feicirea și ridicarea lui.

Nu este inimă de român, nu este suflare românescă, nu este ochiu din care să nu se furișeze o lacrimă pentru pierderea, ce o sufer românii prin trecerea din viață a celui bărbat, care a contribuit mult ca România să devină statul respectat și înaintat în cultură și civilizațiune, la gurile Dunării.

La 10 Maiu 1881 pune pe capul principelui Carol coróna de rege vârsată din tunurile turcesci luate dela Plevna și la 4 Maiu 1891 adorme în Domnul, privind cu mândrie la faptele mari și gloriose săvârșite pentru țera. Incepând din 1848 până la 1891 nu a fost act mai mare, la care să nu fi luat parte.

În alianță cu frații Goleșcii și cu nemuritoriul C. A. Rossetti încă în anul fierberei, în anul epocal al revoluțiunii generale din Europa, cu focul junetei s'a aruncat în vârtegiul luptelor politice și pentru acesta a suferit esilul și amărăciunea, ce o produce în sufletul omului dorul de patrie, când este departe de ea și de vatra, unde a crescut.

După tractatul dela Paris din 1856 s'a rentors în țera și a contribuit mult la alegerea lui Cuza din 1859.

Timpu de 7 ani cât a stat Cuza la domnie, Ioan Brătianu nu s'a putut valida și în restimpul acesta nici țera nu putea lua un avânt mai îmbucurătoriu, parte pentru nestabilitatea ministerială, care se succedea tot din 3—4 luni, parte pentru că influința ciocoilor și a familiilor boeresce era decizătoare în afacerile țerei.

După detronarea lui Cuza, la care a luat parte nsemnată și după aducerea lui Carol de Hohenzol-

lern în țară, Brătianu și tovarășii lui de principii au isbutit a introduce reforme pe toate terenurile.

Anii epocali, anii cei mai însemnați din viața marelui bărbat cad pe timpul când ca consilieriu al tronului a luat parte la tractatul dela Livadia din 1876 și în consecință la războiul ruso-turc, în care războiul ținera armata română a luat botezul de sânge și a înălțat prestigiul numelui nostru în ochii Europei întregi.

Din 1888, de când s'a retras dela afacerile guvernului în țară, nici ași nu este aceea stabilitate, aceea ordine și aceea disciplină, cum sub el putea fi, pentru că încrederea poporului dela țară nime în țara românescă nu o are și nu o pôte avea ea, care neobosit a fost pentru poporul român.

Deplângem și ne asociem și noi la aceia, cari varsă lacrimi pentru omul, al cărei nume mult va fi pronunțat cu pietate și ca o poveste legendară va străbate din generațiune în generațiune până la cea din urmă colibă românescă, ea să vestescă, că în sufletul lui nici o vibrațiune nu a fost mai puternică ca sentimentul pentru ridicarea țerei și nemulului românesc.

Sunt rari omenii, cărora să le fie dat a face atât de mult bine pentru țara lor. Brătianu a fost unul dintre aceștia și România în pomelnicul bărbatilor mari trei ure să pună între cei dintâi pe mortul dela Florica.

Istoria va pronunța verdictul ei și acela nu pôte fi decât favorabil pentru numele lui Ioan Brătianu.

Istoria țerei românesce în fașele ei de dezvoltare este strins legată de numele lui Ioan Brătianu și ei i este rezervată a aprea după merit faptele săvârșite de cel ce ași se apropie de mormânt.

Sibiiu, 6 Maiu.

Atentatul comis asupra clironomului rusesc a făcut o impresiune penibilă și dureroasă nu numai în cercurile curților europene, ci și în alte cercuri.

Diaristica a condamnat și nu încetază a condamna o procedere atât de barbară, a ținti la nimicirea vieții unui om, care până acum nu a avut ocaziune să facă nici bine, nici rău, care nu pôte fi făcut responsabil nici pentru sistemul de guvernare de ași din Rusia, nici pentru persecuțiunile, la cari sunt espuși omenii cu principii mai liberale în vastul imperiu.

Nihilistii, căci de bună sémă ei au inscenat totă țebra, nu au câștigat prin încercarea lor în ochii lumii civilizate.

aci cu tine. Parinții tei sunt buni, me vor iubi și pe mine și nu me vor respinge.

Și dîcînd aceste ultime vorbe, o cuprinse cu mâinile și buzele lor se uniră într'un lung și dulce sărutat.

Apoi se despărțiră.

Tinérul se scobori în sat, ér Florica tristă, cu ochii plini de lacrimi și cu inima stinsă de durere îl petrecu cu privirea până nu-l mai zări, apoi se îndreptă spre casă.

Aci întâlni pe mamă sa, care fiind ocupată nu băga în sémă ochii ei plinși și figura-i posomorită. După ce schimbară câte-va cuvinte, Florica intră în odaia ei, lasând pe mamă-sa singură.

Sérmană copilă. Ce dî nesfârșită? Până séra i se păru o vecie. Era în așteptare, alesul inimei ei tinere și sincere, îi făgăduise a i trimite un bilețel pe care va fi scris numai un cuvânt: „Da” sau „Nu”, cuvinte, care ar decide sórta ei, viața sau mórtea. Căci de va fi, nu, se gândia ea, trebuie să mor, nu voiesc se fi chiar eu de rușine în sat și așa fetele me urăsc, vorbind în tot felul de mine. Ce vor dîce ele atunci. Bléstămat fie de o mie de ori minutul, când am pus pentru întâia órá piciorul în scóla orașului, acolo, cu fete din lumea mare mi-am srobit fericierea.

Căci fericită a și fi fost, o țerană simplă, cu vre un băiat din satul meu. Nici îndoială, răspun-

Altă e acum cestiunea, dacă lucrurile cum sunt ași în Rusia, nu ar pôte fi și mai bune, și noi din parte ne, trebuie să accentuăm, că potențații muscalilor nu pe mult timp vor pôte ține în frâu pasiunile, nu pe mult timp vor stăpâni situațiunea pe căile de pân acum.

Absolutismul pe lângă părțile lui slabe, mai are și privilegiul de a nu fi dorit și iubit de nimenea. Nime în lumea de ași nu se pôte entusiasma pentru un atare mod de guvernare.

Popórele vor să fie consultate și ele în afacerile ce le privesc.

Omenimea a făcut progrese uriașe și progresul în parte să datoresc tocmai cugetării libere, conlucrării mai multora la afaceri.

Un ministru, un șef de poliție pôte el fi, cât de istet, cât de adânc pētrunđătoriu, nu pôte străbate pân ca să scie de ce are poporul mai simțită lipsă, și ce îmbunătățiri reclamă el.

Presa este pusă sub censură și încătușată, intrunirile de cetățeni sunt oprite, reuniuni cu scop de a veni în ajutoriuil ómenilor în diferitele lor neajunsuri nu se pot înființa și de aici amărăciunea, de aici durerea, de aici ura asupra curții imperiale, asupra dinastiei Romanoff, asupra tuturor acolora, cari spriginesc și iau parte la un atare sistem de guvernare.

În ziua, când țarul s'ar pôte decide a proclama libertatea presei și a intrunirilor, o altă lume nouă s'ar deschide popórelor asuprite și insetate după dorul de libertate.

Și acesta lume ar fi cu atât mai mult de dorit, cu cât scim, că an de an se repetesc atentate, și că cel mai nefericit om din vastul imperiu este însuși țarul și cu familia sa, pădită de baionete și de ómeni plățiți cu bani grei, ca să-i apere viața.

Despotismul duce la revoltă și împinge pe ómeni ca să caute căi și mijloce spre a scăpa de deținătorii puterei.

Săgețile veninoase ale nihilistilor tind a atinge de regulă pe căpetenii și prin acesta a le face forță morală de a abandona sistemul urgisit de guvernare.

Puși odată în mișcare nihilistii în veci nu vor înceta de a inventa bombe umplute cu materii esplosibile, de a face comunicațiunea nesigură pe căile ferate și de a se strécura chiar cu pericolul de ași pune viața în joc pân în anteașambrele palatului de véră ori de érnă.

Sub atari împregiurări nu ne putem esplica cum de nu se află între consilierii tronului ómeni, cari să consilieze pe suveranul lor, să introducă reforme în viața de stat și în ocărnuire, cum de nu se află bărbați, cari să-i ia inima în dinți și să i o

sul va fi nu și eu trebuie să mor. Ast-fel gândia sérmana copilă, și riuri de lacrimi dureroase isvorau din negrii ei ochi, udându-i fața nespūsă de frumoasă.

Adâncită în gânduri, nu auđia dulcea voce a mamei, ce o strigase de vre-o câteva ori, și îngrijată ca o mamă veni la ea. Se scuza cum putu, apoi espiră împreună, și merseră la prânđ.

După mănecare, făcură împreună o preumblare prin păduricea de lângă sat. Intorcându-se acasă Florica găsi pe masa ei o hârtie îndoită. Inima începu să-i bată cu putere, sângele i se sul în față și obrazii ei erau roșii ca flórea bujorului.

Cu mâna tremurând luă hîrtia și o deschise. În loc de un cuvânt erau mai multe. Ochii ei se schintăiau de gróză, vedură următoarele:

„Iubită Florico!”

„Am vorbit cu tatăl meu. M'a ascultat cu multă bună voință. Răspunsul nu a fost nu, însă nici pe da nu-l am auđit din gura lui. Nădésduesc prin urmare, că vom fi mulțamiți și fericiți în curénd. Cu astă séră plec pentru câteva zile la P... în nesce afaceri ale tatei. Reintorcându-me, voi veni plin de fericiere să-ți aduc eu însu-mi răspunsul, până atunci speră și iubesc pe Corneliu al teu, cum te iubesc el.”

Cetind aceste rînduri, inima încetase de ai mai bate, fața și buzele erau galbene, frumoșii ei ochi

FOIȚĂ.

Fântâna desperări.

(Incheere.)

O nu, nu dîce asta Florico, me faci să sufer; sciu cât me iubesc tatăl meu, el nu va respinge cererea, care scie, că e fericierea mea. Ași trebuie neapărat să-i vorbesc, așa nu-i dîci chiar tu, de óre ce te temi că mama ta să nu observe starea în care te afli.

O! sérmana mamă! De câte ori nu me întrébă de cauza mărniciei și neodichiei mele, și eu ca o copilă rea și neiubitóre îi ascund mereu grozavul adevér, căci slăbiciunea și bătrâneța ei nu l'ar pôte saporta. Apoi ce ar face tatăl meu, scumpul meu tată, care a făcut totul pentru fericierea mea și care me iubesc atât de mult! O! povesci ca a noastră am cetit eu multe!... Căpi domnișori n'au înceluit fete ca mine, apoi le-au părăsit și s'au dus în altă parte. Ei nu sunt vinovați, noi suntem cele slabe, a noastră e mai mare greșala.

Florico dragă, nu vorbi așa, tu scie bine, că eu nu sunt ca acei tineri, de cari mi vorbesci. Te iubesc atât de mult, și-am spus-o de atâtea ori; și dacă parinții mei s'ar opune la unirea noastră, voi părăsi pentru totdeuna casa parintescă și voiu trăi

spună verde și limpede țarului, că se joca cu viața și chiar cu interesele dinastiei.

Dar se vede, că și țarul este încungiuat tot de păpuși, tot de ómeni, cari se simt bine în jurul lui și apoi puțin le pasă lor, ce se întâmplă cu în celelalte milioane de sudiiți, cari gem în lanțurile sclăviei intelectuale.

Și acésta este o nefericire pentru popórele, care vor să se vadă cât mai curând eliberate de sub jugul despotismului și tocmai împregiurarea acésta este motivul cel mai puternic, care împinge pe Rusia la răsboie în afară, ca să ocupe o parte însemnată din cetățeni, să-i facă pe timpuri anumite, ca să și îndrepte privirile în afară asupra cuceririlor de teritorii străine, ori apoi sub masca religiunii, de a elibera pe cutare și cutare nēm crestinesc de sub robia turcilor, eventual a altor asupritori.

Politica tradițională a Rusiei culminează în a se resboi cu alții din afară, când răsboiul din lăuntru pare inevitabil.

Un pericol permanent este acesta pentru Europa întregă, pentru aceea Europa stă ađi și geme sub greutatea poverilor militare, și bugetul anual în toate statele este consumat în partea cea mai mare de ministrul de răsboiu.

Se face puțin pentru scóle, se face puțin pentru promovarea agriculturii, se face prea puțin pentru comunicație și pentru alte trebuințe ale țeranului, căci toți filerii sērăcului intră în visteria statului și de acolo se întrebuițază spre scopuri militare.

Rusia are partea leului în ce privește înarmările din talpi pân în crescut, și nihilismul ca un „*malum necessarium*” póte să schimbe mult stările aceste ale Europei în ziua, în care i ar succeda a îndupleca, dacă nu de voie de frică, pe casa domnitóre din Rusia să dea poporului libertatea după care însetază de ani, și pentru care atâtea vieți s'au stins și atâtea ómeni sunt ruși din legăturile familiare și trimiși în Siberia ca să le trecă pofta de a mai visa la realizarea unor planuri, pentru cari despotismul muscălesc pân acum s'a aréat atât de neaccessibil.

Sinodul arhidieceșan.

Ședința a V, ținută la 2/14 Maiu.

Ședința se deschide la 10 óre înainte de améđi.

Se cetesc protocoalele ședințelor a III-a, din 30 Aprilie și a IV-a, din 1 Maiu a. c. și ambele — se autentice.

Se prezintă următoarele esibite:

a) credenționalul deputatului sinodal mirén din cerc. al VIII al Geógiului, Pompiliu Pipoș, dimpreună cu rugarea aceluia pentru acordarea de concediu pe întreaga sesiune sinodală, — se predă comisiunii verificátore, ér cererea de concediu se va pertracta după-ce se va face verificarea;

b) petiția sinodului parochial gr. or. din Veneția inferióră, protopopiatul Făgărașului, ca pe viitoriu cu privire la alegerea membrilor mireni la sinodul arhidieceșan, comuna bisericescă Veneția inferióră să se descoporeze dela cercul electoral al Branului și să se încorporeze la cercul electoral al Făgărașului;

schinteiau de mánie, hárta ti cădu din mánă și din gura ei se auđi un singur cuvânt: „Inșelătoriu!”

Se duse puțin la mamă-sa, vorbiră câte-va vorbe, apoi sárutând o se reintórse în odaia ei.

Aci se așeză la masă și scrise două scrisori, una pentru părinți, cerându-le iertare pentru durerea, ce le face și binecuvéntarea lor, spunându-le în același timp advérul, arátându-le imposibilitatea de a mai putea trăi. Adóua era pentru Corneliu.

„In adevér, nu esci ca toți ceilalți, după cum singur ai đis, ei spun totul în față. Tu ca un laș, ai fugit. Eu te iert, nu sciu însă, ce vor face părinții mei, cărora le am descoperit adevérul. Nemai puténd trăi ast-fel, imi sférșesc viața. Fântána din dél, de lângă grădina nóstră, imi va fi morméntul. Te rog ca eu să-ți fiu ultima pradă. Noi fetele simple, suntem mai lesne credétóre, dar iubim mai bine. Alegeți una din lumea ta, și ficele poporului uită le. Ele blastemă pe inșelători!”

Florica.

După ce scrise aceste rânduri, eși din casă și se îndreptă spre fântána. Era séră. Sórele sfintise de mult, și o linisce binefácátore domnia asupra satului. Nimeni nu era prin apropiere s'o vedă, și după ce îmbrățișă cu o privire doióasă satul, se aruncă în fântána. Mamă-sa o căută mult și într'un târđiu în fundul fântánei se găsi cadavrul frumoșei Florica. Bieții părinți n'au suferit mult lipsa copilei iubite, s'au dus s'o găsescă în cer la D-đeu.

Corneliu a ridicat lângă fântána o cruce, pe care-i a scris numele și đina morții. Ađi e insurat și adese-ori mergénd la preumblare se opresce în fața crucei, și povestesc cu cuvinte duióse stérșitul trist al sērmanei copile.

M. U.

c) petiția poporenilor din parochia gr. orient. Calbor, protopopiatul Agnita, pentru aneșarea acestei parochii la protopopiatul Făgărașului;

d) petiția comitetului parochial gr. or. din Bințiși, pentru un ajutoriu de 1000 fl., spre scopul zidirei de nou a bisericei arse în 1891, — se predau comisiunii petiționare.

Deputatul Zevedeu Murășan face urmátorea interpelare:

Escelenția Vóstră! Venerabil sinod arhidieceșan!

Comitetul parochial gr. or. din comuna Rășinari nu odată a trecut marginile cercului seu de activitate, și prin o interpretare sinistră a statutului organic și a normelor esistente a făcut invěțătorilor greutăți, ba chiar neîndreptățiri.

Impregiurarea, că acel comitet face invěțătorilor imposibilă cercetarea reuniunii invěțătoresci, prin aceea că le denégă diurnele, contra tuturor ordinelor protopresbiterale, ar fi de ajuns, ca acel comitet să fie tras la răspundere și să se aplice față de el măsurile cele mai rigurose.

În timpul mai recent acel comitet a mai comis o volnicie, anume:

Invěțătoriu Moise Frățila, ales și întărit acolo ca conducătoriu al corului a usat de beneficiu unui onorariu de 100 fl. în timp neîntrerupt de 6 1/2 an.

Acel onorariu prin un conclud neaprobat de Preaonoratul consistoriu i s'a detras din partea comitetului, și a fost dat altei persóne din sinul didactic, fiind-că nu e venitură — fără ca să fi premers vre o cercetare prealabilă și ca să se fi constat nehárnicia fostului invěțătoriu, ci lucrul se reduce la capriciul unor membrii din comitet, dedați a tracta cu invěțătorii în un mod brusc.

Mi permit deci a adresa Escelenției Vóstre urmátorea

Interpelațiune:

Are Escelenția Sa cunoscínța de cele ce se petrec în comuna Rășinari cu invěțătorii, prin de tragerea diurnelor, prin destituirea unuia și ridicarea altuia, fără ca să se aștepte dispozițiunile consistoriale? Și dacă da, atunci nu ar fi timpul, ca comitetul parochial din Rășinari, carele amăresce đilele invěțătorilor să fie tras la răspundere, cu atât mai vértos, cu cât acel comitet este ilegal compus, de óre ce sunt și doi frați în comitet, unul președintele și al doilea membru natural, fără ca să voiască unul ori altul a se retrage, deși ambii sciu și cunosc lit era și spiritul statutului organic?

La interpelațiunea acésta președintele arhidieceșan și metropolit respunde, că toate momentele amintite în ea sunt deja obiect de ingerință și de cercetare la consistoriu. Afacerile respective sunt transpuse la locul competent pentru decidera. Suntem dar îndreptățiti a accepta, că trebile comunei bisericesci Rășinari se vor regula conform statutului organic, cași în întreaga arhidieceșă.

Interpelantele se declară mulțamit cu acest răspuns, ér sinodul 'l ia la cunoscínța.

Deputatul Zevedeu Murășan după o bună motivare face urmátorele propuneri:

a) În timpul lucrului, anume în lunile Septembrie, Octombrie, Aprilie și Maiu, scóla de toate đilele în scólele nóstre populare, unde poporul se ocupă cu economia câmpului, începénd, cu anul scol. 1891—92, să se țină numai diminéța două, respective trei óre.

b) Cu privire la scóla de repetiție și catechisațiune, să se îndatoreze strict atât invěțătorii a ținé regulat scóla de repetiție érna cu 5 și vara 2 óre, cât și preoții a ținé catechisațiune cu tinerimea adultă în Dumineci și sərbători câte 2 óre, ér oficiile protopresbiterale vor avé a raporta în detaiu despre starea causei scolare atât sinódelor protopopesci, cât și vener. consistor arhidieceșan. Aceste propuneri, se predau comisiunii scolare.

Deputatul Mateiu Voilean face urmátorea propunere: „§. 25 din regulamentul afacerilor în terne se modifică în modul următoriu: membrilor sinodali le compet diurne amésurate pe timpul durării sinodului, ér acelora dintre ei, cari își au locuința afară de locul sesiunilor sinodale și despăgubire de drum. Diurnul este 4 fl. Spesele de călătorie se compută după tarifa călei ferate cl. II și pe osie până la procsima stațiune a drumului de fer 7 cr. de km.

Deputaților esterni la đilele de presentă li se compută încă 2 đile pentru venirea la sinod și pentru întórcere.

Spesele de călătorie se plătesc numai în proporția đilelor de presentă. Se predă comisiunii organizátore.

La ordinea đilei vine raportul comisiunii bisericesci asupra raportului general al consistoriului arhidieceșan ca senat bisericesc din 9 Aprilie 1891 Nr. 2592 B. La propunerea raportului comisiunii a dep. Daniil David, raportul fiind împărțit între membrii sinodali se privește de cetit și se ia drept

basă pentru desbaterea specială, avénda se aclude la protocol sub litera . . .

Trecénduse la desbaterea specială a acestui raport:

a) privitor la ședințele ținute de senatul bisericesc și la esebitele întrate în decursul anului 1890 la propunerea comisiunii se ia spre sciința.

b) privitor la p. 2. despre conscripțiunea oficială a populațiunei arhidieceșane și a clerului arhidieceșan comisiunea propune să se ia spre sciința îndrumându-se din nou consistoriu a satisfice concludului sinodal Nr. 32 din 1890 în ceea ce privește formulariul de blanchete pentru datele statistice, ér față de protopresbiterul tractului Turđii din a cărui neglijență nici în anul acesta nu s'au putut culege esact datele statistice, să se însărcineze consistoriului a introduce cercetare disciplinară.

Dr. Ioan Mihu, primind partea I a acestei propuneri, față de partea a II face urmátorea propunere: „ér față de protopr. Turđii, Petru Roșca, din a cărui neglijență nu s'au prezentat datele de lipsă la compunerea rapórtelor generale din singuratecile senate consistoriale se însărcinează consistoriu a introduce cercetare disciplinară.”

Tot față de acésta parte a propuneri comisiunii deputatul Romul Furduiu face urmátorea propunere:

„Pentru nesubsternerea datelor statistice din protopres. Turdei se invită vener. consistoriu arhid. a îndeplini dispozițiunile concludului sinodal Nr. 24 din 1890, eventual a da deslușire cu privire la starea substerneri datelor statistice din protopresbiteratul Turđii.”

Deputatul Nicolau Strevoiu propune, că în loc de cuvintele să se introducă „cercetarea disciplinară” să se đică „să se aplice rigórea legii,” ér deputatul Mateiu Voileanu propune, că în loc de „să se introducă cercetarea disciplinară” să se đică „a se aplica măsuri disciplinară.”

Punéndu-se la vot propunerile, respective amandamentele deputaților Dr. I. Mihu, Romul Fordui, N. Strevoiu și M. Voileanu acelea toate cad și se primesc propunerea comisiunii, enunciându-se ca conclud: P. 2 din raportul consistorial ca senat bisericesc se ia spre sciința, încrumându-se etc., ér față de protopopul tractului Turđii, care nu a administrat datele statistice nici pe anul trecut, consistoriu se însărcinează a introduce cercetarea disciplinară.

c) P. 3. din raport despre parochiile vacante și despre întregirea parochiilor prin candidați fără prégătire normală comisiunea propune să se ia spre sciința, îndrumându-se consistoriu a îngriji ca întregirea parochiilor vacante să se facă fără amânare, ér modalitatea întregirii estraordinare să nu se generalizeze.

Punctul 3 din raport se ia spre sciința.

d) Punctele celelalte din raport și anume p. 4. despre secțiunea teologică a seminarului, 5.) despre esamenile de calificatiune pteoșeci, 6.) despre trecerile religioare, 7.) despre conviețuirile nelegale, 8.) despre biser. nou zidite, 9.) despre procesele matrimoniale, 10.) despre procesele disciplinare, 11.) despre starea culturală a poporului din archid. și p. 12.) despre starea morală a credincioșilor nostri din archid la propunerea comisiunii se iau spre sciința.

Cu acesto anunțându-se ședința procsimă pe mánie la 9 óre a. m. și punéndu se la ordinea đilei rapórtelor comisiunilor ședința se incheie la 12 3/4 óre.

Ședința VI, ținută la 3/15 Maiu, 1891.

Ședința se deschide la 9, óre înainte de améđi.

Se cetesc protocolul ședinței a V dela 2/14 Maiu a. c. și se autentice.

Se prezintă rugarea invěțătorului N. Bucșa, din Pocești, tractul protopresbiteral al Avrighului, pentru un ajutor anual, — se predă comisiunii petiționare.

Comisiunea verificátore prin referentul seu, deputatul Ioan Turcu, raportând asupra actului de alegere a unui deputat mirén în cercul electoral VIII, al Geogiului, propune că după-ce actele electorale sunt în ordine și deputatul ales Pompiliu Pipoș și a prezentat credenționalul, să se se verifice.

În conformitate cu propunerea: Sinodul declară de verificat pe alesul deputat Pompiliu Pipoș pentru cercul electoral al VIII, al Geogiului.

Se prezintă cererea dep. Pompiliu Pipoș pentru concediu pe durata sesiunei sinodale din acest an, din cauza strámurtării locuinței sale la Cernáuți. Concediul cerut se acórdă.

Birorul sinodal raportéază „că deputatul ales în cercul Clușului Vasiliu Almășan încă nu și-a prezentat credenționalul, și-a cerut însă încă în ședința a două a sinodului concediu pe timp nedeterminat din cauza afacerilor oficióse.

La propunerea deputatului Dr. Ioan Mihu:
Cererea de concediu se transpune la comisiunea verificătoare spre a veni cu propunere în meritul verificării acestui deputat. La ordinea zilei se pune raportul comisiunii școlare.

Raportorul acesteia deputatul Z. Murășan, referă asupra raportului general al consistoriului arhidieceșan ca senat scolastic, din 28 Martiu 1891 Nr. 2366 Scol., care raport fiind tipărit și împărțit deja între membrii sinodului, la propunerea comisiunii, — se privește de cetit, și se primesce ca basă la desbaterea specială, accludându-se la protocol sub litera A)

La desbaterea specială a acestui raport, partea referitoare la activitatea consistoriului ca senat scolastic în decursul anului 1890; partea referitoare la școlile noastre medii din Brașov și Brad; partea referitoare la secțiunea pedagogică din seminarul arhidieceșan, la propunerea comisiunii, — se i-au spre știință.

Partea din raport referitoare la școlile populare și anume:

a) despre numărul elevilor obligați a frecuenta școala populară, la propunerea comisiunii, — se ia spre știință;

b) despre ajustarea școlilor, comisiunea propune a se lua spre știință îndrumându-se ven. consist. ca se procure modele uniforme de caligrafie și desemn.

Deputatul R. Furduiu la propunerea comisiunii face adausul de a se procura și mape, globuri și

modele pentru istorie. Cu delăturarea propunerii dep. G. Candrea, și a adausului de R. Furduiu, sinodul primesce propunerea comisiunii, luând concludul:

Raportul consis. se ia spre știință cu îndrumarea, ca ven. consist. se caute a înlesni prevederea școlilor noastre au modele uniforme de caligrafie și desemn.

Partea raportului de sub c) despre averea școlilor; d) despre salariile învățătoresci și e) despre numărul școlilor, la propunerea comisiunii se ia spre știință.

Cu privire la p. f) din conținutul raportului, referitor la învățatorii școlilor noastre confesionale, la propunerea comisiunii sinodul ia următorul conclud:

Se ia spre știință, îndrumându-se ven. consist. a îngriji cu stăruință, ca se sporască prin mijlocele corespunzătoare cât mai mult numărul învățătorilor calificați.

Partea raportului, care privește catechisațiunea tinerimei noastre dela școli streine; esamenale de calificațiune învățătoresci, esamenale dela școlile populare cu sfârșitul anului școlariu 1889/90; visitațiunea școlilor confesionale; împărțirea ajutoriului votat pentru școle și învățatori în bugetul anului 1890; stipendiile distribuite și conferințele învățătoresci la propunerea comisiunii se ia spre știință.

Punctul VIII, și cel din urmă din raport, cu privire la emisul înaltului ministru de culte, din 24 Iuliu 1890, Nr. 11.844 referitor la ingerința organelor statului în afaceri disciplinare ale învățătorilor dela școlile noastre, cari se termină cu amo-

varea din posturile lor, deorece ven. consistoriu așterne în atinsa cestiune un raport special, la propunerea comisiunii se ia spre știință.

În legătură cu raportul general al ven. consist. ca senat scolastic din incidentul apărării intereselor biserice și școlei noastre în casa magnaților din partea Escelenției Sale I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit cu ocaziunea desbaterei proiectului de lege referitor la asilele de copii sinodul la propunerea deputatului Dr. Mihu ia următorul conclud:

Sinodul având în vedere demnitățile și rezoluțiunea, cu care Escelenția Sa Inalt Preasfătuitul arhiepiscop și metropolit a luat în apărare interesele noastre bisericești și culturale cu ocaziunea desbaterei urmate în casa de sus a legislativei, asupra proiectului de lege despre asilele de copii esprimă din acest incident Escelenției adânc simțitele sale mulțămiri.

Escelenția Sa declară, că n'a făcut alta decât și-a împlinit o sântă datorie, mulțămesc însă pentru sprijinul moral, ce i-se dă și în felul acesta, și o privește de o nouă îmbărbătare întru agendele sale.

La ordinea zilei comisiunea financiară. Referentul acesteia dep. Valeriu Bologa raportază:

Raportul general al consistoriului archid. ca senat episcopesc din 13, Aprilie 1891, Nr. 2672, Epitr. care fiind tipărit și împărțit între membrii sinodului, la propunerea comisiunii, — se privește de cetit și luându-se de basă pentru desbaterea specială se acclude la protocol sub B). (Va urma.)

Conspectul școlilor confesionale greco-orientale române din Transilvania în anul școlariu 1890/91.

Numărul curent	Protopresbiteratul	Numărul comunelor bisericesti			Sustin școlă proprie			Nu sustin școlă proprie			Sunt afiliate la școle de ale noastre, parte elevii noștri cercetază școle străine, anume:												Dintre acestia sunt:			Observări.							
		Suma			Suma			Suma			Afiliate		greco-cath.		Rom. cath.		Ev. luter.		Ev. refor.		Unit.		De stat		Comunale		Reun. private		Suma tuturor învățătorilor	Instituiți			
		matr.	filii	Suma	matr.	filii	Suma	matr.	filii	Suma	m.	filii	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.	fil.	m.		fil.	m.		fil.	Def.	Prov.	Tot.
1	Abrud	23	—	23	21	—	21	2	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	10	3	8	
2	Agnita	37	3	40	34	—	34	3	3	6	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	24	5	8		
3	Alba-Iulia	37	4	41	28	1	29	9	3	12	6	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	7	1	19			
4	Avrig	23	—	23	21	—	21	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	13	6	9			
5	Bistrița	20	8	28	18	—	18	2	8	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	13	2	4			
6	Bran	23	—	23	22	—	22	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	28	1	5			
7	Brașov I.	16	1	17	14	1	15	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	30	7	1			
8	Brașov II.	16	12	28	13	11	24	3	1	4	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	20	—	3			
9	Câmpeni	20	—	20	16	—	16	4	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	8	1	10			
10	Cetatea de pîtră	16	—	16	14	—	14	2	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	1	3	10			
11	Cluj	34	12	46	33	3	36	1	9	10	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	6	8	22			
12	Cohalm	21	18	39	20	1	21	1	17	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	14	3	5			
13	Deș	28	5	33	23	—	23	5	5	10	2	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	5	4	14			
14	Deva	28	26	54	20	2	22	8	24	32	3	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	15			
15	Dobra	14	12	26	13	2	15	1	10	11	1	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	9	2	6			
16	Făgăraș	35	2	37	31	—	31	4	2	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	15	5	15			
17	Geógiu I	30	7	37	22	—	22	8	7	15	5	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	7	—	15			
18	Geógiu II.	27	3	30	22	1	23	5	2	7	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	1	7	15			
19	Hațeg	46	31	77	17	—	17	29	31	60	3	18	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	5	4	7			
20	Ilia	26	19	45	25	8	33	1	11	12	1	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	14	3	16	2 Matr. 2 filii fără școlă.		
21	Lupșa	27	3	30	18	—	18	9	3	12	7	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	3	3	12			
22	Mediaș	21	4	25	14	—	14	7	4	11	—	2	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	10	—	4			
23	Mercurea	24	—	24	21	—	21	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	15	9	4			
24	Murș-Oșorheiu	19	13	32	13	—	13	6	13	19	—	5	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	8	2	3			
25	Orăștia	30	8	38	25	—	25	5	8	13	3	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	19	4	6			
26	Reghin	22	5	27	22	1	23	—	4	4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	8	2	12			
27	Seliște	13	—	13	13	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	25	—	2			
28	Sebeș	29	4	33	28	—	28	1	4	5	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	24	11	5			
29	Sibiu	29	6	35	26	—	26	3	6	9	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	29	10	4			
30	Sighișoara	27	16	43	23	1	24	4	15	19	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	14	6	8	In 1 filia nu sunt copii de școlă.		
31	Solnoc	17	—	17	15	—	15	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	2	—	12			
32	Târnava inferioară	22	4	26	17	—	17	5	4	9	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	2	4	10			
33	Târnava superioară	18	15	33	16	—	16	2	15	17	—	5	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	3	1	12			
34	Treiscaune	22	37	59	15	2	17	7	35	42	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	14	3	2			
35	Turda	28	—	28	14	—	14	14	—	14	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	2	—	12			
36	Unguraș	21	5	26	20	1	21	1	4	5	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	11	2	8			
37	Zarand	51	10	61	40	—	40	11	10	21	11	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	18	5	14			
	Suma	940	293	1233	767	35	802	173	258	431	57	136	34	16	3	5	3	20	7	29	—	2	24	10	33	45	10	2	908	443	128	337	

Raportul general

al consistoriului arhidieceșan, despre activitatea sa în ședințe plenare în decursul anului 1890.

Nr. 2592 B.

1. Numărul esebitelor aparținătoare acestui senat, intrate în decursul anului 1890, e de 2285, față cu numărul de 2119 din anul 1889, un creșterământ de 166. Ședințe a ținut senatul bisericesc 51, dintre cari 41 ordinare, și 10 extraordinare. S'au rezolvit 2250 de esibite, restul de 35 și-au aflat rezolvirea în anul curent.

2. Despre populațiunea arhidieceșei noastre transilvane pe anul 1890 venim a aclude aici sub A) conspectul general, compus pe baza descripției organelor bisericesti, în care se face evidentă starea clerului și a populațiunei, lipsind numai datele din protopresbiteratul Turdei.

Conform descripției oficiale starea clerului și a populațiunei noastre din arhidieceșă ne înfățișează icóna următoare:

I. Clerul arhidieceșan în frunte cu arhiepiscopul metropolit se presintă astfel:

a) în centru:	
Arhimandrit și vicariu arhiepiscopesc	1
Protosinel și asesor consistorial	1
Asesori consistoriali protopresbiteri	3
Director seminarial protopresbiter	1

Profesori seminariali protopresbiteri	2
Profesori seminariali presbiteri	1
Espeditor consistorial presbiter	1
Redactor la „Teleg. Rom.“ presbiter	1
Profesor seminarial protodiacon	1
Secretariu consistorial protodiacon	1
Asesor consistorial diacon	1
Profesor la institutul de fetețe al „Reuniunei femeilor române“ din Sibiu diacon	1
la olaltă	15

b) în afară:

Protopresbiteri actuali	30
Protopresbiteri emeritați	2
Administratori protopresbiterali	3
Parochi	837
Administratori parochiali	11
Capelani	60
Diaconi	6

cu totul 964

În comparațiune cu anul expirat 1889 rezultă un creșter

chidiecesan „Andreian“, cari după cele trei cursuri se impart astfel:

Table with 2 columns: Course (III, II, I) and Number of students (22, 23, 25). Total: 70.

In comparație cu anul scolar 1888/9 rezultă un decrescământ de 6.

Cu privire la pregătire elevii au fost:

Table with 2 columns: Category (a-f) and Number of students (21, 6, 5, 36, 1, 1).

preste tot . 79

Programa seminariului pe anul scolar 1889/90 se alătură la acest raport sub E).

5. Conform prescrierii §§ 13 și 121 din statutul organic, examenul de calificare preotesc s'a ținut și în anul 1890 la termenele de 25 Februarie și 25 August.

Dintre acestia au raportat calculul general cu foarte bine 5; cu bine 12; cu suficient 8, și cu nesuficient 1.

6. Treziri dela biserica noastră la alte biserici s'au ivit numai sporadice și la oltă fac cu totul 100. Er dela alte biserici au trecut de asemenea indiviși singuratici în număr de 198.

7. Conveștirile ilegale în proporție cu numărul lor din anul 1889 s'au constatat mai puțin cu 135, cu toate acestea compute în procente, față cu numărul familiilor, se vine la 70 familii o căsătorie ilegală.

8. Biserici noue s'au sântit în decursul anului 1890 una, și anume biserica din Hodac, ppresbiteratul Reghinului.

9. Procese matrimoniale au intrat 148 în anul, 1890 restul din anul 1889 au fost 18, în total 166. Din aceste sau decis 148 dintre cari a) cu divorțul total 132, b) cu îndreptarea părților la conveștire 16.

Varietăți.

* (Convenire). Cu bucurie luăm notiță despre prestațiunile dovedite de sodalii nostri sibieni întru dezvoltarea culturală națională.

E un semn îmbucurătoriu, că mai mulți membrii din reuniunea română de cântări au dat spriginii lor, îmbogățind programul concertului.

Declamațiunea „Copila română“ poezie de Iosif Vulcan a declamat-o dșora Bădilă cu mult sentiment și mare presentă.

Pe calea acesta înainte cu stăruință și ne vom ajunge scopul!

* (Repausul de Dumineca.) Înalt Preasântia Sa metropolitul Ungro Vlachiei și primat al României, Iosif, a elaborat un proiect cu privire la repausul de Dumineca.

* Esamen, La scôla capitală gr. or. din Poiana ppresb. Mercurei se vor ține esamenale publice pentru semestrul al II-lea anul scol 1890/91 după următorul

Program:

Vineri la 10 Maiu st. v. va fi esamen cu elevii clasei I, învățatoriu Nicolae Dobrota.

Dela 10—12 1/2 se va ține esamenul cu elevii clasei a II a, învățatoriu Aron Șerb

După amiazi:

Dela ôrele 3—6 se vor esamina elevii clasei a III-a, învățatoriu Ilie Georgescu.

Sâmbătă la 11 Maiu:

Dela ôrele 8—12 se vor esamina elevii clasei a IV-a, învățatoriu Emanuel Beșu.

După amiazi:

Dela ôrele 2—6 se vor esamina elevii tuturor claselor din declamări, compoziții etc. Citirea raportului direcțiunei școlare și încheierea.

Superiorii, cari ar bine... numitele esamene prec...

progresului în scôla se consideră prin acesta de învitați.

Dirrecțiunea scolară.

* (Diaristic.) „Gazeta Bucovinei“, a cărei aparițiune o am fost anunțat, a apărut în Cernăuți în editura domnului Modest de Grigorcea sub direcțiunea domnului Pompiliu Pipoș și sub responsabilitatea dlui Vasiliu Marcu.

* (Logodnă princiară.) Din Petersburg se anunță, că mostenitorul de tron rusesc se va logodi cu princesa Elena, fca principelui de Muntenegru.

* (Agitațiune contra evreilor.) In Corfu agitațiunea contra evreilor a crescut așa de tare, încât mai mulți evrei au fost omoriți, mulți au murit de fôme și se dice și de frică. S'a proclamat starea de asediu, poporațiunea însă tot se mai mișcă.

Loterie.

Mercuri în 13 Maiu 1891.

Buda: 54 68 82 40 75

Conspect despre scôlele din archidieceasa gr.-or. română a Transilvaniei în anul scolar 1889/90.

Main table with columns: Salariile învățătoresci, Frecventarea scôlelor în anul scolar 1889/90, Au cercetat 6-12 ani, Au cercetat 12-15 ani, Obligați 6-12 ani, Obligați 12-15 ani, Protopresbiteratele, Suma.